

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

egész évre 60 Lel, félévre 30 Lel,
egyed évrre 15 L, egyes szám 5 L.

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Szaktársak! Szeptember harmadik vasárnapja: háboruellenes nap!

Moha többé háboru!

1.

Tíz éve annak már... A nyári napok akkor is épp oly aranybarásak voltak, mint ma, de a kenyérmagvakkal megrakott termőföldek és a gyümölcsös kertek sokkal bőségesebb esztendőt ígértek, mint annyi más. Mint ma — egy akkor is — a termőföldek elé vonuló bárányparhók gyorsan eltorlították kérdő pillantásaink elől minél távolabba, titokzatos országok felé. A levegőbe mintha más elemek vegyültek volna bele, melyek az emberek szívét szorongó aggodalmak fészkevé tették s amelyek az emberek agyára nehezedve, megakadályozták annak normális működését, hogy bebizonyosodjék a Mefisztó szemreányása: „Uram, az embernek által az égi fényből egy részecskét, amit ő észnek nevez, de amit csak arra használ, hogy állatabb legyen az állatnál.“

Tíz éve annak már, hogy az években folyton gyarapodó és újabb területeket kereső kapitalista osztályok által fenntartott és támogatott kormányok rabló külpolitikája arra az utra terelte a békés népek tömegeit, melyre kikerülhetetlenül jutniok kellett a nacionalista jelszavak hamis zászlaja alatt kalózkodó imperialista törekvések és a hosszú évtizedeken keresztül hajsolt felfegyverkezések következtében.

Tíz éve annak már... Borzadással tekint ma vissza az emberiség azon kárhóztos napokra,

mikor az első ágyulövés eldördült a szerb gránicon, jelezve, hogy a háborus gépezet megkezdte működését; jelezve, hogy a tőkés kapzsiság és az imperialista örület kiszabadították láncaikból a háboru furiáit; jelezve, hogy megnyílt a „térftás erények“ legjobb iskolája s hogy „a jellemet edző acélfürdő most tág teret enged az egyéni hősiesség bizonyítására, az emberi erkölcsök nemesítésére“. De még nagyobb borzadással kellene visszatekintenie ma az emberiségnek ama augusztusi napokat követő, több mint négy évig tartó embermészárlásra, mely annyi nyomoruságot és nélkülözést hozott az emberiségre, mely annyi társadalmi javat és annyi kulturértéket pusztított el.

Azonban mintha már elfakult volna mindaz a gonoszság, ami a háboru alatt történt; mintha a feledés homályába merült volna mindaz a nyomoruság, kínlás, szenvedés, csalódás és veszteség, amit a világháboru magával hozott. Még nem gyógyultak be a háboruütötte sebek, még nem száradtak fel az özvegyek, árvák és szülők arcán a könnyek, még nem került egyensúlyba a világ... és mégis és már is minden ország újból fegyverkezik. A militarizmus évről-évre mind óriásibb terheket ró a háboru súlyos következményei miatt amugy is agyonsanyargatott népekre. Az uralkodó osztályok által tenyésztett és táplált nacionalizmus ismét lábrakapott, a fajgyűlölet dühöng, miközben a béke gyenge építménye folyton összeomlással fenyeget.

A kapitalizmus, imperializmus és militarizmus ismét erősen gyökeret vertek, miközben kiszivják a népek utolsó csepp éltetőerejét is. A népek ellenszenvé ezen három tényező ellen mintha már megszűnt volna, újból ünneplik és tisztelik őket, újból hódolnak nekik, ami előbb-utóbb egy újabb emberirtáshoz vezethet csak.

Azonban az emberiségnek egy része, amely távol tudta magát tartani a polgári mentalitás káros befolyásától, felismerte a dolgok összefüggését és kezd szorgalmasan dolgozni azon, hogy lehetlenné tegyen minden háborut a jövőben.

Ezen dolgozó és szervezett emberek legfelsőbb összefogó szervezete: az amszterdami Internacionálé, már erélyesen lép fel a háboruk ellen s azon iparkodik, hogy szisztematikus propagandával megakadályozzon minden háboruskodást. Ennek a háboruellenes propagandának alapos okai vannak a munkásságot illetőleg, mert hiszen mintha a dolgozó osztályok tragikuma lenne minden időkben, hogy a háborukban mindig csak a dolgozók marcangolják egymást kölcsönösen, mindig csak a dolgozók áldozzák fel a vérüket és egészségüket a kapitalista Moloch oltárára s ugyancsak ők fizetik meg ezen háboruk örületes költségeit is, míg az uszítók, az érdekeltek csak a nyereséget vágják zsebre.

A világ szervezett és öntudatos munkássága azonban már nem hajlandó továbbra is vakon szolgálni olyan érdekeket, amelyek

homlokegyenest ellenkeznek az emberiség általános érdekeivel. A világ munkássága megelégette a háborukat s éppen ezért szeptember harmadik vasárnapján oda fogja dörögni a hatalmasok fülébe:

— **Soha többé háboru!...**

2.

Soha többé háboru! Az emberiségnek minden oka megvan, hogy e jelszót zászlajára írja és háborút kezdjen a háboru ellen. A legutóbbi embermészárlás csak 9,819.000 embert pusztított el, míg más 5,300.000 embert a blockádok és a háborus viszonyok közt elharapódzott betegségek vittek a sirba. Ha ehhez még hozzászámítjuk a születések elmaradását, amely 20 millió 20 és 45 éves közötti hadbavonult férfi után minimálisan 20 millióra becsülhető, úgy a háboru okozta összes emberéletvesztés 35 millióra rug. Hol vannak azonban még a rokkantak, a háboru nyomorékai? Egy svájci statisztika szerint, ezeknek száma körülbelül 6 millió, amelyből Franciaországra 1,500.000, Németországra 1 millió 400.000, Angliára 1,700.000 esik, míg a többi országok „quotája” valamivel kisebb. És ezenkívül még 15,000 vak szemgödörpár emel vádat a háborus uszítók ellen.

Kell-e tehát nyomósabb érvelést, vádlóbb vád a háboruk ellen, mint a fentebb felsorolt számok? Mindezek az elesettek, időelőtt elhalálozottak, nyomorékok és vakok emberek voltak, akik azért születtek, hogy éljenek és örüljenek az életnek. De a gyíkos háboru durva kézzel belenyúlt az életükbe, gonoszul tönkretéve azt. Milliókra megy az özvegyek és árvák száma, akik a kenyérekerecsőjüktől lettek megfosztva. A háboruk haszonélvezői meg nem gondoskodtak és valószínűleg nem is fognak gondoskodni soha a háboruból megmenekült többi áldozatról sem. Az államok sem tesznek semmit sem az áldozatok segélyezésére, de annál nagyobb adókkal sujtják a még megmaradtakat. A háborút viselt államok lakossága még soha sem fizetett

annyi egyenes vagy „görbe” adót, mint manapság, azonban mindezt felfalják azok a nagy katonai létszámok, amelyek — állítólag — a béke megóvására szükségesek.

Azonban a háboru nemcsak emberéletekbe került, hanem pénzbe is. Egy amerikai számítás szerint, az ugynevezett „népek acélfürdője” nem kevesebb, mint 1250 milliárd békebeli frankba került, ami a mai lej árfolyam mellett körülbelül 51 billió, 250 milliárd leit tesz ki. Oly horribilis összeg ez, melyet ha népjóléti és kulturális célokra fordítottak volna, ma millió és millió ember jobb életet élne, magasabb művelődési fokon állna.

Felesleges tovább sorolni azokat a többi szörnyűségeket, az emberek durvulását, az erkölcsök romlását, amelyeket mind a háboru idézett elő, hogy még tüzeesebbé tegyük azt a gyűlöletet, amely minden munkás, minden gondolkodó ember szívében kell, hogy lángoljon a háboru ellen s amely arra kell indítsa mindenkit, hogy minden erejével támogassa azt az akciót, amelynek célja: **Soha többé háboru!**

3.

Az amszterdami Internacionálé kezdeményezésére szeptember 21-ikén millió meg millió munkás fog tüntetni a háboruk ellen. *Ezen akciót Románia szervezett és öntudatos munkástömegei is kell, hogy támogassák!* Nem lehet többé közömbös ránk nézve, hogy a hatalmon lévők miként intézik el az államok ügyeit és sorsát; mi láttuk, érezzük ma is, mi a háboru és mi hasznunk volt belőle. Éppen ezért minden erőnkkel csatlakoznunk kell ehhez az akcióhoz és amilyen hangosan csak lehet, oda kell kiálltanunk mi is:

— **Soha többé háboru!**

Soha többé háboru! — mert a háboru csak nyomort és szegénységet hoz a népekre, míg egy pár spekuláns rengeteg vagyont harácsol a népek szenvedéseiből.

Soha többé háboru! — mert nem igaz, hogy a háboru jobb megélhetést s több szabadságot hozott volna a dolgozók részére. Ellen-

kezőleg, a háboruk nyomán mindenütt buján terem a reakció burjánái: az elnyomatás és jogfosztás.

Soha többé háboru! — mertházugság az, hogy a háboru nemesíti az erkölcsöket és javítja az embereket. Épp ellenkezőleg, a háboruban az emberek eldurvulnak, önzők, brutálisak lesznek. A szép emberi érzések háttérbe szorulnak és az ember visszasülyed a barbarizmus ama legalacsonyabb fokára, mikor az ősember agyoncsapta a másikat, mert megkivánta annak mogyorósbokrát.

Soha többé háboru! — mert házugság mindaz a romantika, amit a háboruk köré fontak, mert bárgyuk azok a lélektani motívumok, amelyekkel a papok és más méregkeverők szépíteni és igazolni akarják a háboruk létjogosultságát.

Soha többé háboru! — mert a népek éppen eléget véreztek, éppen eleget áldoztak idegen célokért. A munkásosztály jobb életlehetőségeket kíván s azokat csak békés időkben lehet elérni, de olyan békés időkben, melyek nem az ostromállapoton, militarizáláson, jogfosztáson és szabadságkorlátozásokon alapulnak, hanem a haladáson és a nemzetek békés együttműködésén.

Soha többé háboru! — Ez ma a világ népeinek tulnyomó többségének óhaja, kívánsága. S mégis ma még csak egy része, csak az öntudatos proletáriátus kezd komoly harcot a háboruk ellen. A nemzetközi szocialista mozgalomnak már félvszázad óta egyik sarkalatos programja a háboru megakadályozása és a világbéke biztosítása. S valóban, a tartós világbékét csak a szocialista párt programján keresztül lehet biztosítani, azon a programpontra keresztül, mely a termelőeszközök szocializálását, a magántulajdon megszüntetését célozza, mert mindaddig, míg ez nem lesz meg, a háborut előidéző okok fenn fognak maradni, azaz a háborus veszeély mindig fejünk fölött fog lebegni.

Mindezt szem előtt tartva, csak üdvözölni tudjuk az amszterdami

Internacionálé akcióját: a háboru-ellenes napot.

Ezen a napon végyük ki mi is részünket a háboruellenes propaganda-ból, világosítsuk fel munkástestvéreinket a nacionalista uszítások káros voltáról, a népet romlásba döntő kapitalista machinációkról és az embereket gyilkoló és nyomorító militarizmusról.

Komoly és határozott magatartással adjunk világos bizonyítékokat akaratuokról, egyetemben a világ többi proletár testvéreinkkel tiltakozunk az újabb fegyverkezések ellen s kiáltunk oda a hatalmasoknak, hogy nekünk már elég volt, mi nem akarunk többé gyilkolni, vagy magunkat gyilkoltatni és hogy mi békét akarunk.

És ha a világ proletártömegei át lesznek hatva mindenütt e hatalmas békevágytól, akkor tényleg soha többé nem lesz háboru, akkor máris biztosítva lesz a világbéke!

(P. M.)

Gyilkol a Tőke

Mintha csak az állami vasutnál történő szerencsétlenségek által volnának buzdítva, az iparvasutak is naponta szedik áldozataikat. Legutóbb Turdán, a Kőtermelő Részvénytársaságnál történt megrendítő vasuti szerencsétlenség, ami az arcába kergeti a vért minden öntudatos gondolkozásra képes munkásnak.

Hoca Sándor fékezőt augusztus hó 11-én, a kövel rakott kocsik egymásra szaladva, fékezés közben halálra préselték.

A kiszálló bizottságok rendszerint a munkás hibájából, vagy szerencsétlen véletlenségből kifolyónak szokták megállapítani az ilyen eseteket. Így tehát minket nem lep meg az ezekhez hasonló megállapítás, de felháborodásunkat tetézi az, hogy szerencsétlen munkástársunk teste 23 óráig volt a nap hevének és a legyeknek kitéve, mert a bizottság csak 23 óra múlva szállt ki az esetet megvizsgálni.

Mint halljuk, miniszterlátogatás volt Turdán és ott voltak az urak elfoglalva. Ugyan ki törődne egy ilyen nagy esemény alkalmával egy szerencsétlenül járt munkás holttestével.

A tőke szolgálatában elhalt munkástársunk temetése augusztus 14-én délután ment végbe a munkásság nagyszámú részvételével.

Vasmunkások nemzetközi kongresszusa

A világ szervezett vasmunkássága 1924 július hó 26., 27. és 28. napján Bécsben kongresszust tartott, amelyen szövetségünk Mirescu szaktárs által képviseltette magát.

Három napra összegyűltek a világ minden részéből a vasmunkások képviselői, hogy határozatokat hozzanak a vasmunkásság érdekei megvédésére a nemzetközi tőkés elnyomó törekvései ellen.

A kongresszust Ilg szaktárs nyitotta meg, üdvözölve a megjelent küldötteket. Bejelenti, hogy először van alkalma üdvözölni a nemzetközi vasmunkások kongresszusán Spanyolország és Jugoszlávia vasmunkásai küldötteit, akiknek sikerült megalkotni országaikban az országos vasmunkás szövetséget, de még nehéz harcokat kell megvívniuk. Ugyanilyen bejelenti, hogy a fiatal romániai vasmunkás szövetség is képviselve van, amely nagy nehézségek leküzdése után csatlakozott a vasmunkások nemzetközi mozgalmához. Figyelmezteti a kongresszust, hogy a romániai vasmunkás szövetség igen nehéz harcok előtt áll a kormány és a tőkés reakciós törekvései, valamint Moszkva ügynökei miatt, akiknek a működését nagyon elősegíti az ország földrajzi fekvése, lévén Oroszországgal közvetlen határa Romániának. Másrésztől megnehezíti a szervezést az, hogy a romániai vasmunkásság nélküli a valódi proletárnevelést. A kongresszus figyelmébe ajánlja a romániai vasmunkás szövetséget, melynek támogatására szólította fel a kongresszust.

Az Internacionálnak az eléneklése után Domes szaktársat, az ausztriai vasmunkás szövetség titkárát választották meg elnöknek a kongresszus levezetésére.

George elvtárs az ausztriai országos szaktanács titkára az ausztriai szervezett munkásság nevében üdvözölte a kongresszust. Rámutatott az ausztriai nagymérvű munkanélküliségre, amely ólomsúlyal nehezedik az agyonsanyargatott munkásságra. Ismerteti, hogy a kommunisták Ausztriában is kísérletet tettek a szervezetek megbontására, de minden kísérletük meghiúsult a munkásság öntudatán. Ajánlja, hogy a más országok szervezetei is vegyenek példát az ausztriai vasmunkásságtól.

Braun elvtárs az amszterdami szakszervezeti internacionálé nevében üdvözölte a kongresszust. Kéri, hogy minden személyeskedést kerülve dolgozzanak a küldöttek a nemzetközi vasmunkás mozgalom megerősítésén, mert csak így remélhetjük a sikeres harcot a nemzetközi tőkével szemben.

Az üdvözölő beszédek elhangzása után a titkári jelentésre került a sor, melyet a kongresszus rövid vita után tudomásul vett.

A kongresszus azután a nyolcórás munkaidő ellen indított tőkés offenzívával foglalkozott bővebben és a harc sikere érdekében hosszas vita után el lett fogadva, hogy 1924. évre a nemzetközi tagdíj ezer tagonként 18 svájci frank és 75 centim és 50 százalék ezen összegre nemzetközi ellenállási díj gyanánt. Ezen határozat szerint minden szövetség fizet tagdíj gyanánt ezer tagonként 28 svájci frankot és 12 centimet, melyből 9 frank és 37¹/₂ centim a nemzetközi gyorssegélyek folyósítására szolgál. 1925. évre a tagdíj ezer tagonként 30 svájci frankban lett megállapítva és 50 százalék pótlék, melyet a szövetségek önként fognak fizetni nemzetközi segélyezések céljára.

(Egy svájci frank 41 lei és 66 bani.)

Mirescu szaktárs szövetségünk képviselője és Labe szaktárs francia kiküldött együttes javaslatára a kongresszus kimondotta, hogy kötelességévé teszi a külföldre utazó szaktársaknak, hogy átlépve az ottani nemzetközi kapcsolattal bíró szervezeteibe, a legmesszebbmenőleg támogassák a hazai munkásokat a 8 órai munkaidőért folytatott küzdelemben.

A fascizmus által tönkretett olasz vasmunkásszervezetek felsegélyezésére tízezer svájci frankot szavazott meg a kongresszus Ilg szaktárs nemzetközi titkár javaslatára.

Az orosz vasmunkásszövetség felvételére vonatkozólag több felszólalás után a kongresszus kimondotta, hogy az orosz vasmunkásszövetség felvételéről mindaddig nem lehet szó, amíg a harcaik internacionáléhoz tartozik s amíg a kormány-közvetlen befolyása alatt áll.

Érdekes, hogy a romániai „egységes” vasasok Hutschnecker aláírással egy beadványban fordultak a kongresszushoz elismertetésükért. A kongresszus harmadik napján pedig Ábrahám kiküldöttjük kért bebocsátást az „egységes” vasasok képviselőitében. A kongresszus azonban napirendre tért egy beadvány, valamint az Ábrahám kildetése fölött és Ábrahámot a kongresszusra be sem engedte azon egyszerű okból, mert Romániában van egy nemzetközi kapcsolattal bíró vasmunkásszövetség és az abba való belépésükkel ők is nemzetközi kapcsolatot nyerhetnek. A nemzetközi vasmunkás kongresszus nem támogat semmiféle szeparatiztikus törekvést, hanem azokat a leghatározottabban elítéli.

A napirendi pontok letárgyalása után Ilg szaktárs tartalmas záróbeszédével a kongresszus a harmadik napon véget ért.

Róvás. Nagy Gáspár vasmunkást a dicsőségtől szakszervezet vezetője a szervezet rágalmaszásaért megrója és egyben kötelezi, hogy a szaklap következő számában bocsánatot kérjen a megsértett szervezet tagjaitól.

A csoport vezetősége,

Tovább tart a péterfalvi papírgyári munkások sztrájkja

Egy mindért — mind egyért!

Tíz hete, hogy a péterfalvi papírgyári munkások sztrájkba léptek, mert a gyár elzárkózott a legminimálisabb kéréseik teljesítése elől is. A sztrájk kilőrése óta sok idő eltelt, de az igazgatóság reménye hajótörést szenvedett, mert a munkásság nem ment be — mint az igazgatóság azt előre elgondolta — munkáért könyörögni.

Augusztus hó 25-én ismételtén tárgyalás volt, melyen az igazgatóság 20 százalék béremelést ígért szeptember hó 1-től a munkásságnak, *de kijelentette, hogy 40—50 munkást nem vesz vissza.* A munkások egy részének az u.cára dobását először a kevés munkával igyekezett indokolni, erre a munkások kijelentették, hogy hajlandók redakált munkaidőt is dolgozni úgy, hogy a szükséghez mérten naponta 7 órát, vagy hetenként 5 napot dolgoznak.

Látva az igazgatóság, hogy jól elgondolt érvevel zátonyra jutott, azzal érvelt, hogy a sztrájkítörőket nem bocsáthatja el és ezek helyett kell a 40—50 munkást elbocsájtani.

Összesen 7, irva hét sztrájkítörő akadt 10 hét alatt, melyek közül kettő új munkás és így ez az érve is halva született a gyár reakciós igazgatójának, mert két idegen munkás miatt nem lehet indokolt a negyven régi kipróbált munkásnak az elbocsájtása. Nyilvánvaló tehát, hogy az igazgatóság bosszút forralva a szakszervezet és annak vezetői ellen, elakarja bocsájtani a legkipróbáltabb és legöntudatosabb munkásokat, hogy ezzel — mint gondolja — egyszersmindenkorra véget vessen a szervezkedésnek.

A munkásság delegátusai határozottan kijelentették, hogy vagy visszaveszi az összes munkásokat a régi munkabeosztásukhoz, vagy egyet sem kell visszavennie, mert a munkásság nem hajlandó addig munkába állni, míg az összmunkásság visszavétele biztosítva nincs. Így tehát a tárgyalás meghiúsult.

A péterfalvi munkásság tizhetes harca alatt öntudatának olyan tanujelét adta, mely bármilyen szervezett munkásságnak is becsületére válna.

Hiábavaló volt az öreg sztrájkítörő Róth Johann papírgépező házalása, hiába járt a sztrájkítörő Müller Johann is házalni, nem akadt, aki hallgasson az ő csábos ígéreteinek és csak nem jött sztrájkítörő a horogra. — Erdekes, hogy Müller Johann önjelölt mester ur úgy gondol az annyira óhajtott mesteri álláshoz jutni, hogy sztrájkítörők toborzásában meríti ki minden tevékenységét. Persze mind hiába. Ugy halljuk, hogy ez a sztrájkítörő még aludni sem tud nyugodtan a mesteri állás gyönyörei miatt. Folyton álmodik és szerencsét-

lenségére minden reggel csalódottan ébred a sötét valóságra.

A polgári lapok naponta írnak a papírkrizisről. *A bukaresti papírközpontnak nincs papírja, de azért bűnös módon éhezni engedik és az utcán tartják az ország legnagyobb papírgyárának a munkásságát csak azért, mert az nem engedi magát csontig kizsákmányolni.* És ha már adnak is valamit, azért a legelemibb jogától, a szervezkedéstől akarják megfosztani a gyár munkásságát azáltal, hogy kicsinyes és a közepkori eljárásról hasonló módon a vezetőiktől akarják megfosztani őket, hogy később elvehessék azt is, amit most kényszerből adniok kellett.

Munkások! Szaktársak! Tíz hete éhezve küzd Péterfalván egy nagyobb darab kenyérért 350 proletártestvérünk. Az ő harcuk, a mi harcunk! Segítsük a győzelemhez testvéreinket és mutassuk meg a gyár gőgös urainak, hogy a munkásság tudja, hogy mit jelent a szakszervezet és nem fog belemenni olyan egyezésbe, mely a vezetőitől fosztja meg, még akkor sem, ha még tízszer tíz hétig harcolni kell is.

Szünetelnek a vashányák és kohók

A zalatnai bányakerület az ország legnagyobb és leggazdagabb bányaterülete, amely magában foglalja többek között a dus zsilvölgyi szénmedencét és az aranygazdag erdélyi Ércheységet. Természetes, hogy a bányászat válságos helyzete is itt nyilatkozik meg a legvégezetesebb formában.

A Zsilvölgy Románia leggazdagabb szénmedencéje és szerepe annál fontosabb, mert a bánáti szénmedence egész termelését a Resica-vállalat használja fel és így a Zsilvölgye van hivatva arra, hogy az ország iparának szénszükségletét fedezze. Ez a nagy fontosság bírta reá a kormányt arra, hogy Petrosényen külön bányaadminisztrációs kirendeltséget létesített, de ebbenki is merült az állami gondoskodás.

A zsilvölgyi szénbányászat már évek óta súlyos válsággal küzd. A magas robbantószerárak, az államvasuti szállítások ismert mizériái és a krónikus vagonhiány nehéz megpróbáltatásoknak tették ki a zsilvölgyi bányákat, azonban a mostoha viszonyokat az állami szénbányákon kívül valamennyien megúszták. Jelenleg az állami bányák reménytelenebbjei magánbérlelt üzemében virágoznak, míg a kincstári bányavezetőség a megmaradt jobb bányákkal kinlódik, deficitet deficitre halmozva.

A Zsilvölgy évi termelése jelenleg 17 millió métermázsa, ebből 10 milliót a petrosényi, 5 milliót a lupényi, 1 milliót a vulkáni bányák termelnek, míg a lónai kincstári bányák üzeme 1 millió métermázsa körül forog. Hunyad-

megyében ezenkívül még hat kisebb szénbánya van üzemben, átlag félmillió métermázsa évi termeléssel. Kolozs megyében tíz bányavállalat termel évi 1 millió métermázsa szénét. Ezekon kívül a zalatnai bányakerületben még 18 szénbánya áll üzemben alig 1 millió métermázsa évi termeléssel. Szünetel a kerületben tíz szénbánya.

Sokkal szomorubbak a vashányászat és a vaskohászat kilátásai. Az erdélyi vashánya- és kohóüzemek közül egyedül a kis udvarhelymegyei lövétei Lánizky-féle üzem bírta ki a válságos éveket szünetelés nélkül. Ez a vállalat ugyanis a helyszínén termelt faszénre alapította üzemét és ezért sohasem szenvedett szénszükséget, amely a többi erdélyi vasüzemet oly végzetesen érintette. Az üzemeredmények szempontjából második helyen áll a kaláni vaskohóüzem. Ez a vállalat másfélmillió m² vasércterülettel bír, két kohója és tíz öntődéje áll üzemben. Üzeme akadózó, részint a szénszükség következtében, részint pedig más nehézségekkel kénytelen küzdeni. A harmadik helyen a kincstár hatalmas vajdahunyadi üzeme áll. Dus bányában csak a legszükségesebb fentartási munkálatok folynak, modern kohói nagyrészt szünetelnek. A sok ok közül emeljük ki egyelőre egyedül a krónikus szénszükséget.

Ilyen körülmények között természetes, hogy a kisebb vasércbányák üzeméről szó sem lehet. Tizenöt vasércbánya üzeme a szó legszorosabb értelmében megszűnt. Ezek közé tartozik a kincstár torockói vasércbányászata is.

A rézbányák közül egyedül a csikpalánbányái áll üzemben. A dévait öntötte a víz, az almaseli szünetel, omladozó kohója miatt a tulajdonos-vállalat elkeseredett pert folytat a hadikincstárral. A veceli romjait a fű nőtte be. A nemrég oly nagy szerepet játszó kénkovandbányászat végnapjait éli, mert termelésének tízszázalékát sem képes elhelyezni a belföldi piacon, viszont a kivitel elé óriási nehézségek torlód-
tak. A kerület egyetlen higanybányája, amely különben egész Kelet Európában egyedül áll, beszüntette üzemét. Igazgatója öngyilkos lett üzleti nehézségei köve kezében.

Az aranybányászat terén a „Mică” brádmenti hatalmas üzeme dominál, sőt nagyrésztben egyedül az képviseli a folyton visszafeljövő aranybányászatot. A kincstár verespataki üzeme szomorúan tengődik, a nagyági világhírű kincstári bányamű haldoklik. Ezekon kívül több-kevesebb eredménnyel tengődik 27 aranybánya. Ezek közül a Maniu Boila konzorcium offenbányai aranybánya végleges beszüntetéséhez most teszik meg az utolsó lépéseket. Viszont a nagy többség, nem kevesebb, mint 496 aranybánya a feltámadás minden reménye nélkül szünetel.

Ernek a súlycs krízisnek okait még

vázlatosan sem ismertethetjük, mindössze néhány fontosabb pontra mutatunk rá. A kincstár két irányban is befolyik a termelésbe. Elsősorban a kincstár árusítja a robbantóanyagot aránytalanul drága áron, másodsorban ugyancsak a kincstár vásárolja az aranyat mélyen leszállított áron. Hosszu időn keresztül a bányászok külföldre való csempészéssel védekeztek, de a bányászat nem bírta ki ezt a rizikót és tönkrement. Az ennek következtében felszaporodott munkanélküliség ellen a kormány telepítéssel igyekszik védekezni.

Természetes, hogy ennek következtében a kerület egyetlen fémkohója, a zalatnai arany- és ezüstkohó, kénsavas szénkéngyár is pang, haldoklik. Pedig még nem is régen világhírű volt és az erdélyi Érchegység életerét alkotta.

Íme a liberális kormányzat a beígért konszolidáció helyett katasztrófába döntötte lehetetlen pénzügyi politikájával az ország termelésének nagy részét, de talán nekik nem is fontos az ország ipari fejlődése, mert nagyon jól tudják, hogy az ipari fejlődéssel a demokrácia együtt jár, már pedig ettől ők ugye félnék, mint az éjjeli baglyok a napfénytől.

Egyenlő — egyforma

Amióta a szocializmus térhódítása az ipari termelés fejlődése következtében nálunk is konkrét formát öltött, egymást hajszolják azok az egyének, akik okosabb dolog híján azt a földadatot tették magukévá, hogy kiirtják a szocializmust, amely megzavarja a társadalmi békét és egyenlőséget teremt az emberek között. A szocializmus ezen ellenségei két részre oszthatók. Az egyik részét azok képezik, akik nem ismerve a szocializmus lényegét, azt helytelenül értelmezik, harcaikat pedig a neveltségességig menő tudatlanság jellemzi. A másik rész azokból az egyénekből áll, akik tisztában vannak a szocializmus lényegével és tudván azt, hogy ez ellen küzdeni a legnagyobb döresség, olyan harci eszközöket választanak, amelyekkel bár a szocializmust kiirtani, annak igazságait megdönteni nem képesek, de a társadalmi élet megélésére akadályokat gördítenek. Az előbbieket még az idősebb nem érdekli, mert hiszen a tudatlanság csak az embergyilkoló háborúban szerepelhetett feltörő kos gyantánál, normális körülmények között azonban egyet jelent a semmivel. De a közönségesen sem játszhatnak szerepet ezek már azért sem, mert a szocializmus a való életből táplálkozik és az élet nehéz küzdelmei igazolják annak jogosságát és igaz voltát. Az utóbbiak szerepe már számottevőbb tekintve azt, hogy munkájuk biztos tervszerűséggel és rendszeres-

séggel folyik, a szocializmus komolyabb ellenségei közé tartoznak.

Mivel érvekkel a szocializmus igazságait ezek sem képesek megdönteni, jelszavakhoz, hamis megállapításokhoz, összehasonlításokhoz és a szavakkal való játékhoz folyamodnak, amivel ideig-óráig mégis sikerül megbolygatniuk a munkások közötti egyetértést. A hitványok cselekszik ezt nagy előszere-ttel és mondhatjuk, hogy a szócsavarrásnak ők a legnagyobb mesterei. Ezen művészetük különösen az *egyenlő — egyforma* szavak tervszerű és tudatos fölcserélésében mutatkozik. Alig hiszszük, hogy van ember, aki ne hallotta volna általuk hangoztatni azt a megállapítást, hogy az egyenlőség, amelyet a szociáldemokraták hirdetnek, közönséges csalás és csak a munkásokat akarják ezzel félrevezetni. Az ehhez szolgáló magyarázatuk pedig abból áll, hogy ujjaikra mutatva mondják: *Valamint nem egyenlők az emberek ujjai, ugyanúgy nem lehetnek az emberek sem egyenlők.* Vagy: *Az erdei fák mind egyike más-más alakú, tehát nem egyenlők és ugyanígy van ez az embereknél is.*

Tisztázzuk a fogalmakat, azaz a szavak értelmét. A szociáldemokrácia minden ilyen vonatkozásban tisztán az *egyenlő* szó fogalmát veszi alapul minden olyan esetben, amidőn az *egyenlőséget* hirdelve, *egyenlő* elbánást és jogokat követel a dolgozó néprétegek részére. Az ujjak összehasonlítása az igazság szerint az *egyforma* szóban kellene, hogy kifejezésre jusson, mert az emberek ujjai bár tényleg *nem egyformák*, de *egyenlően* megkövetelik, hogy alkotórészeik *hús, csont, izom, stb.* legyen, hogy életműködésüket a vérkeringés biztosítsa. Az emberek tüdeje *sem egyforma*, de azért *egyenlően* megkövetelik a levegőt, hogy abból kiválasztva az oxigént, a szív életműködését biztosítsák; az emberek *sem egyformák*, de testük táplálékát *egyenlően* a fehérnyé, a zsír, a só, stb. képezik. Az erdei fák *nem egyforma* növéstüek, de létük biztosítása *egyenlően* támaszt igényt a vízre, szénsavra, napfényre stb.

Visszatérve az emberekhez, megállapítható, hogy bár azok *nem egyforma* magasak, kövérek, soványak, alacsonyak, de mint élőlények, a természet törvényei értelmében *egyenlő* joggal támaszthatnak igényt az emberi megélésre. Az emberek születése *nem egyforma* körülmények között megy végbe, de az embrióknak emberre való kifejlődése a természet törvényei szerint mégis *egyenlő*. A halál *sem egyforma*, mert az egyik ember tüdővészben, a másik vesebajban, stb. hal meg, de az életműködés megszűnése *egyenlően* a megsemmisülésre itéli a testet, nem téve különbséget még aközött sem, hogy az egyik ember érc-koporsóba és kriptaiba, a másik pedig fakoporsóba és a földbe temetkezik.

Ugyanígy állunk a társadalmi életből vett szokásokkal és az azokból kifejlődött törvényekkel is. Amikor a munkások az egyenlőséget követelik, nem azt fejezik ki ezáltal, hogy minden embernek *egyforma* legyen a füle, szeme, feje, lába, keze, vagy pedig hogy mindenki király, tanár, vagy miniszter legyen, hanem, hogy mint ember, mindenki *egyenlően* élvezhesse az embert megillető jogokat. Követelhetik pedig joggal ezt azért, mert amint a természet törvénye nem ismer különbséget sem a születésnél, sem pedig a halálnál, amint a természet törvénye nem minősíti az embereket másod-, harmad-, vagy tízedrangú élőlényekké, ugyanígy nem ismer különbséget a születés és az elhalálozás közötti időt kitöltő *életnél* sem, hanem itt is *egyenlően* mér mindenkinek.

A mai társadalomban a természet törvényei nem jutnak ilyen érthetően és tisztán kifejezésre, mert azokat tudatosan meghamisítják, azaz hamisan magyarázzák. Történiük pedig mindez azért, hogy elvonassék az emberek figyelme azokról az égbekiáltó igazságtalanságokról, amelyeknek nyúge alatt a munkások milliói ma élni kénytelenek és amely igazságtalanságok az állatok életnivójára süllyeszti az embereket. Ez az állapot igen sokaknak kedves és ennek minél hosszabb ideig való fönntartása érdekében dolgoznak. Azok, akik a szavak összecserélése és az azokkal való játék által akarják a szocializmus igazságait megdönteni.

Harc a nyolcórás munkaidőért

Dicsőszentmártonban van egy fémáru-gyár, melyről vajmi keveset tud az ország szervezett munkássága. Ez a gyár úgy kíván az ismeretlenség homályából kievickélni, hogy napi 9 órai munkaidőre akarja kényszeríteni az amúgy is agyonnyargatott munkásait.

A munkásság természetesen megtagadta az igazgató merész kívánsága teljesítését és ezért az igazgató elbocsátással fenyegetve munkásait, Arad és Temesvárra utazott munkásokat toborozni.

Reméljük, hogy az aradi szaktársak méltó fogadtatásban részesítik az elmult századból való igazgatót vagy ügynökeket és nem ülnek fel a nagyhangú ígéretekre, hanem oda küldik, ahonnan a munkásboldogítás elindult.

Nyugtázás. A péterfalvi sztrájkoló munkás-társaink részére újabban a következő csoportok küldtek anyagi támogatást: Tomesti 865, Arad 536, Vulkán 500, Lupény 1000, Cluj 665, Turda tüvegcs 500, Petrozsény 500, Salárd 330, Criseni 400, Turda (a Miskolci-gyár 4 öntője) 50, Avrig 1772, Padurea-Neagra 1500, Poiana-Codrului 500, Resița 4000 lei. Összesen 9088 lei. A múlt havi 4033 leivel összesen 13.121 lei. — A resitai szaktársak a német szaktársak segélyezésére utólagosan 345 leit küldöttek.

A háboru ellen!

A Szocialista Munkásinternacionále (London), a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség (Amsterdam) és a Szocialista Ifjúmunkás Internacionále (Berlin) a háboru tízéves évfordulója alkalmából hatalmas főhívással fordul valamennyi ország munkásaihoz és munkásnőjéhez, amelyben megrázó szavakkal ecseteli a világ proletáriátusának háborus szenvedéseit. Lelkiismeretének megvizsgálására és gondolkodására szólítja fel a világ dolgozó munkásságát és feleletet vár a kérdésre: szabad-e megegyeszer megtörténnie ennek a gonosztevő örületnek. Felszólítja a munkásságot, hogy hatalmas tüntetéseken értesse meg az emberiséggel, hogy az örületnek és a gázságnak még mindig ugyanazok az örvényei fenyegetik, mint 1914 júliusában, mert minden munkás gondoljon nagy történelmi hivatására és fogadja meg, hogy soha nem fog ellankadni a háboru ellen vívott háboruban!

Megalakult a Munkások Szanatórium Egyesülete

Régi igazság, hogy csak olyan intézmények szolgálják a munkásság igazi érdekeit, amelyeket önmaga, saját akaratából alkot.

Lassan, zajtalanul, az agitáció kellő kihasználása nélkül indult meg az akció a Munkások Szanatórium Egyesületének megalakítására. Egy pár önzetlen harcosa a szakszervezeteknek, belátva azt, hogy mennyire magára van hagyatva a munkás betegség esetén, hogy mily mostoha elbánásban részesül a Kerületi Munkásbetegsegélyzőnél, amikor azt igénybe kénytelen venni, mikor azt látták, hogy bár ezen intézményt keserves filléreivel önmaga tartja fenn és autonómia híján abba beleszólása nincs, ezen szakszervezeti tagok kezdeményezésére megszületett az eszme; teremtsünk önmagunknak egy olyan intézményt, amely kizárólag a miénk és munkástársainknak betegség esetén olyan kezelést — szükség esetén szanatóriumi kezelést — nyújt, amely hathatósan biztosítja a beteg jobbulását.

A kellő propaganda kihasználása nélkül, máris oly tömegesen jelentkeztek önkéntes szakszervezeti tagok, hogy az egyesület fennállása máris biztosítva van. A vasasok részéről már eddig is tömegesen jelentkeztek, hogy belépnek az egyesületbe. A különböző szakszervezetek tagjai szintén tömegesen jelentkeznek.

Hogy nekünk, vasasoknak, kik egészségtelen helyiségekben vagyunk kénytelenek lemorzsolni életünket, mennyire előnyös és parancsoló szükség, hogy belépünk az egyesületbe, ahhoz szinte szükségtelen az agitáció. Önmagunkat és családunkat védjük, ha beiratkozunk.

Most, hogy az egyesület megalakult, kezdődik meg a szervezkedés, a felvilágosító munka, a tagok tömeges szervezése. Mentől több tagja lesz az egyesületnek, fokozatosan annál nagyobb védelmet tud biztosítani beteg tagjainak és azok családtagjainak.

Augusztus 28-án a Munkás Otthonban tartotta alakuló ülését a Munkások Szanatórium Egyesülete. Az alakuló ülésen tárgyalta az alapszabályokat és azon lényeges módosításokat eszközölte a tagok javára.

Dr. Szegedy orvos, a Park-Szanatórium megbízottja ismertette azokat az előnyöket, amelyet szerződésileg biztosít az egyesületnek.

Az alakulóülés kimondotta, hogy szept. elsejével a belépni szándékozók megkezdik az illeték fizetését és az igényjogosultság december elsejével életbelép.

A belépni szándékozók „Belépési nyilatkozat”-ot irnak alá, amelyben kötelezik magukat az alapszabály pontos betartására.

Aki beiratkozik, az kötelezi magát, hogy egy évig fizető tagja marad az egyesületnek és a kilépést három hónappal előbb kell bejelentse. A heti illeték 10 fei. Ezenkívül a beiratkozónál 10 lei beiratási díjat fizetnek, valamint 5 leit a tagkönyvért. A belépők a beiratástól számítva három hónap múlva nyernek igényjogosultságot.

Az igazgatóságba a vasasok részéről Bartalis Sándor pénztárosnak, Pirovsky Károly jegyzőnek választott meg.

A beiratások üzemenként is történhetnek a Belépési Nyilatkozat alapján. A befizetések és tagkönyvek átvétele szeptember 7-től mindig a hivatalos órák alatt eszközözendők a Szaktanács helyiségében, Str. Memorandului (volt Unió-utca) 21. Hivatalos órák: vasárnap délelőtt 10—12-ig, kedden este 6—8-ig.

Több száz munkás az utcára került Lónyán

„A lónyai állami szénbányánál augusztus 4-én összegegett az áramfejlesztő generator és ezáltal sok száz családos munkás munkanélkülivé válva, az utcára került.”

Igy emlékezett meg a polgári sajtó a lónyai szerencsétlenségről, míg a kormánylapok „bűnös kezelők”-ről is tesznek említést.

Nem bűnös „fejek”, hanem kezelőkről beszélnek akkor, amikor nyilvánvaló, hogy itt a mulasztás a „fejek”-et terheli. A gépházban szolgálatot teljesítő szaktársaink ugyanis több esetben jelentést tettek feletteseiknél, hogy a generator nagy javítást kíván, de úgy látszik, hogy erre a célra a kormányoknak nem volt pénze.

Ráparancsoltak a jelentésitevő gépszekre, hogy a dinamóknak jární kell és az járt is egy ideig, de mert az áramszabályozó is elromlott, a dinamó tulgerjesztett és egy pillanat alatt összegegett a tulgerjesztés következtében.

A három szolgálatot tevő gépész szaktársunkat mulasztással terhelve — azonnal letartóztatták a szerencsétlenség után.

Érdekes, hogy a gépházban van még egy áramfejlesztő gép, de ez két hónappal ezelőt villámcsapás következtében összegegett. Ezt sem javíttatja ki a kormány, mert mint halljuk, milliókba került volna.

A hibás gardálkodás és hozzá nem értés most egyszerre súlyos helyzetbe hozta a bányánál foglalkoztatott sok száz munkást s az ország széntermelésének egy jelentékeny része fennakadt a kormány zsugorisága miatt, pedig egyéb hasznatlanságra vannak milliók.

Ma a leggyöngébb szakmunkás is tudja, hogy a villámcsapás ellen a dinamót a vezetékre szerelt villámhárítóval kell védeni és azt is, hogy a legjobb dinamó is időnként javításra szorul. Ugy látszik, ezt csak a kincstári igazgató és a mérnökök nem tudták és ezért kellett a köztulajdonának pusztulásba menni. Mert hiszen nekik,

mint szakembereknek tudniok kellett volna, hogy a dinamó még a legreacsiósabb miniszter parancsára is felmondja a szolgálatot.

Önként vetődik fel a kérdés, hogy mi lett volna a gépész szaktársakkal, ha a gépet rozogásága miatt leállították volna? Bizonyára letartóztatás! Mert ellenszegülni mertek a parancsnak. Egy a legjobb esetben is sztrájknak minősítették volna az eljárásukat és ezért büntették volna meg. Most pedig hanyagság miatt tartóztatták le őket.

Mint értesülünk, több száz munkásnak már fel is mondták a szolgálatot és a lakások kiürítését december 1-én elrendelték.

Vajjon ki részére kellene a lakások, ha az üzem szünetel? És miért kell a munkáscsaládokat télviz idején az utcára dobni?

Erre kíváncsian keressük a feleletet, de a mi józanészünk a felelettel addig maradt.

Az Országos Szaktanács ez ügyben mindent elkövet, hogy a munkanélküli maradt munkások kenyere biztosított legyen.

Irodalmi pályázat

A Kolozsvári Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szakszervezetének irodalmi pályázata hirdeti egy, a világbéke eszméjét propagáló vers megírására. Föltételek: a vers agitációs erejű és szocialista-pacifista világnézeti legyen. Terjedelme ne legyen több 80—100 nyomtatott sornál. A pályázaton részt vehet az ország területén élő minden író.

Pályadíj 500 (ötszáz) lei. A pályadíj annak a versnek lesz odaitélve, amely egy irodalmi, mint a szocialista-pacifista világnézet szempontjából a legelőkeltebb. A pályadíjat nyert vers a szakszervezet tulajdonosi leközlési joga a Romániai Népszavát illeti. A pályaműveket háromtagú bizottság fogadja felülbírálni.

A pályaművek idegen kézirással megírt jellegével ellátott kettős borítékban legkésőbb 1924 szeptember 10-ig a csoport címére küldendők: Piața Unirii Nr. 9.

A Kolozsvári Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szakszervezetének.

Pofon a tulórahősöknek

A „petroseni” vállalatnál a munkásság egy részére ráerőszakolták a tulórázást, a másik rész önként tulórázást mert így remél egy darab kenyeret munkanélküli munkástársai szájától elrabolni.

Különösen a petroseni központi munkás helyi szakmunkásai tulóráztak éjjel-nappal úgy, hogy végre a vezérigazgató maga is megsokallta a tulórázást és munkásokat hazazavarta.

Nem is érdemelnek más elbánást azok, akik szervezkedés helyett a végtelenségig nyuló munkaidővel akarják helyzetükön javítani.

Nyilatkozat. Alulírott kijelentem, hogy a Szövetség ellen beszámíthatatlan állapotba tett megjegyzéseimet sajnálom és ezennel visszavonom. — Reșița, 1924 augusztus 10.

Dasiński

Üveggyári munkások köréből

Az üvegesmunkások bérmozgalmái

Románia dolgozó munkássága nehéz földmeken megy keresztül. A drágaság egyre nő, a piaci árak majdnem áróról órára emelkednek, a munkások megélhetése egyik napról a másikra mindig nehezebb. A munkanélküliség, nyomor, szenvedés jut osztályrészül Románia dolgozó tömegeinek. A kapitalisták igyekeznek is ezt kihasználni a nagyk javára és a munkások rovására. Egyetlen ipar Romániában az üvegesipar, melynek nincsenek munkanélküli tömegei. És dacára ennek, ott, ahol az üvegesmunkások megszervezve nincsenek, ott a legnagyobb mértékben tudják az üvegesmunkásokat kiszákmányolni, ami annál is könnyebb, mert a külföldi munkásokat a munkaadó urakkor dobhatja át a határon, amikor neki jólesik. A sziguranca, ez a főlényeges intézmény, amely sok milliót emészt fel évenként a munkások baniából, minden alkalommal a munkaadó szolgáltatásban áll, amikor arról van szó, hogy egy külföldi munkást áttegyenek határon azért, mert véletlenül a munkás jobb megélhetést követel magának. Ez egy jogszerűsége a mai kapitalista rendszernek Romániában. Románia szervezett üvegesmunkásai a piaci árak emelkedésével párhuzamosan igyekeznek életstandardjukat megjavítani. Minden szakma arra törekszik, hogy minél jobb megélhetést biztosítson a maga számára. Az üvegesmunkásoknál csak természetes abból a szempontból, mert az üvegipar a legnehezebb az összes szakmák közül, ha az üvegmunkás nem táplálkozik jól, nagyon hamar kidől a munka mezejéről, a tüdőbaj, reuma, végelgyengülés stb. betegségekre nagy hajlama van az üvegesmunkásoknak.

Bértárgyalás Tomesten

A tomesi üvegesmunkások még 1923 április havában kötöttek egy kollektív-szerződést 6 hónapi revízióval. Itt megemlítjük, hogy Reiter, az ismert királyi bolsi, aki akkor résztvevett a szerződés tárgyalásainál, a munkásokat nem világosította fel arról, hogyan kell a revíziót keresztülvinni. Hiszen ezt, igaz, nem lehetett meg, mert az autó készen várta az elindulásra, a hatalmas Mercedes-kocsi egy pár óra alatt már Temesváron volt drága terhével, Reiter ural együtt. A piaci árakról pedig most, amikor a revíziót meg kell csinálni, semmiféle adat nem állt a munkásság rendelkezésére és ennél fogva a legnagyobb nehézségek előtt állottak. A revíziót még márciusban kellett volna megcsinálni, azonban ezeknek a mulasztásoknak a következtében csak augusztus

8-án nyert végleges elintéztést. A munkások 10 százalékos béremelést kaptak júliusig visszamenőleg, azok a munkások, akiknek fizetésük nem haladja meg a 8000 leit havonta, június hótól még 500 lej pótdíjat kapnak, ezt a béremelést a nem szervezett munkások is élvezik, valószínű, hogy ez tetszeni fog a kuliknak, hogy a szervezett munkások az ő részükre is jobb megélhetést biztosítottak. Ezenkívül a munkások egy listát állítottak össze közösen a munkaadókkal, amely a következő revíziónál lesz irányadó.

Kollektív-szerződés Feketeerdőn

A március 25 én kötött kollektív-szerződés lejárt. A munkások a munkaadókkal közösen újból megkötötték a kollektív-szerződést, amelyben a bérekre vonatkozólag 5 százalékos béremelést értek el.

A bucaresti „Titan“ üvegesmunkások bérmozgalmái

A munkások 30 százalékos béremelést kértek. Hosszas tárgyalás után megállapodtak a munkaadóval 10 százalékban azzal, hogy ez a megállapodás csak 6 hétig érvényes. A 6 hét letele után a munkások újból 25 százalékos béremelést kértek. Tekintettel arra, hogy a munkaadó nem teljesítette a munkások ezen követelését, 24 órai sztrájkba mentek. A munkaadó ezek után 15 százalékos béremelést ajánlott föl a munkásoknak, amit a munkások elfogadtak és így összesen a „Titan“ üvegesmunkások 25 százalékos béremelést értek el.

Ferencvölgy (Valea-Frantului)

Ez a minden természeti kincssel és szépséggel megáldott völgy közvetlen a Tisza mellett fekszik. Ezen a völgyön húzódik végig a cseh határ is. Itt van egy régi üveggyár, Österreicher vezérigazgató vezetése alatt. A részvényesek egyik budapesti, a másik csehországi milliomosok. Österreicher ur, aki (rövidlátó) valóban az orrahegyéig nem tud látni, nem látja azt, hogy a tavaly novemberből ez év augusztusáig a piac 30—35 százalékkal megdrágult és habár a munkásoknak a kollektív-szerződés szerint minden 3 hónapban revízió lett volna kesedékes, Österreicher ur ezt nem látta meg. Augusztus 20-án csináltunk egy revíziót a szatmári inspektor jelenlétében, a szövetség részéről Rusu szaktárs volt jelen. Itt bebizonyítottuk a drágulást, Österreicher ur ezt már kénytelen volt meglátni, azonban nem ismerte el, arra való hivatkozással, hogy rosszul megy a gyára. A milliomos részvényesek ebben az évben nem kaptak osztalékot. (Nem tudjuk, vajjon Österreicher urnak az autója honnan származik, nem-e az osztalékból?) A

ferencvölgyi munkások között óriási elkésereztést szült az igazgatónak ez a magatartása, mert tavaly november óta mindössze 2 százalékos javítást kaptak.

Ez a gyár legőbbit áll, egyszer azért, mert szódája, máskor fája, vagy homokja nincs és ilyenkor az üvegfúvók 60 lei napi kereset mellett dolgoznak napszamos munkát.

Az itteni jobb sorsra érdemes munkásság most elhatározza, hogy harcolni fog jobb megélhetésért, bármilyen áldozatba is kerüljön.

A ferencvölgyi állapotokról és harci taktikájuk mikénti levezetéséről körlevélben fogjuk értesíteni az üvegesmunkásokat. Ferencvölgyöt az üvegesmunkások részére szigorúan zároljuk. Minden szervezett üvegesmunkás saját érdekében áll, hogy kerülje ezt a börtönt. Csehszlovákiát külön fogjuk értesíteni.

A lespezi üvegesmunkások bérmozgalmái

A lespezi üvegesmunkások alig hogy elvégezték a szervezkedés munkalatait, memorandumot nyújtottak be az igazgatóságnak, amelynek alapján az ottani viszonyok és bérek megjavítását kérték. A lespezi munkások a mai viszonyok között is 12—14 órát dolgoznak naponta, a fizetésük nemcsak hogy nem rózsás, hanem Ferencvölgyöt kivéve a legalacsonyabb fizetésük van egész Romániában. Mindaddig, míg az ottani viszonyok meg nem javulnak, ezt a helyet zároljuk, minden szervezett üvegesmunkásnak kötelessége ezt a helyet követelni.

A tordai üvegescsoport taggyűlése

Jól sikerült taggyűlést tartottak a tordai üvegesmunkások f. hó 17-én. A gyűlést Schiller Rudolf csoportelnök elvtárs nyitotta meg. Beszédében rámutat a szakszervezet fontosságára, foglalkozik hosszasan a tordai üvegesmunkások gazdasági helyzetével, rámutat azokra a gazdasági előnyökre, amelyeket a tordai üvegesmunkások a szakszervezet által értek el és végül pedig szervezkedésre buzdította a szaktársakat. Több hozzászólás után a jól sikerült gyűlést Schiller elvtárs bezárta.

Alois Elias

üvegesmunkás elvtársunk 7 hónapi betegség után meghalt, özvegyet és 4 árva hagyva maga után. Elvtársunk az üvegesmozgalomnak lelkes és buzgó katonája volt. Kötelességtudó munkás, aki megállta a helyét a munkánál is, de kötelességét tudta teljesíteni a szakszervezettel szemben is. Ezért munkástársai szerették, mert fáradhatlan volt a munkásmozgalomban. Elhunytával a tordai üvegescsoportot nagy veszteség érte. Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

Betegsegélyző a sztrájk ellen

A betegsegélyző mizeriáiról naponta lehetne kötetekre valókat írni. Hogy rossz az orvosság, hogy az orvos nem megy ki többszöri kihívásra sem a beteghez, elannyira ismert tények, hogy már csömörlésig jóllakott vele a munkásság.

Legutóbb a péterfalvi sztrájjal kapcsolatban bizonyította be a betegsegélyző, hogy bizony jó volna egy kis munkásellenőrzés itt is, hogy ki lehessen söpörni a nem odavaló elemeket.

A sztrájk második hetében a szászsebesi betegsegélyző gondolt egy nagyot és beszüntette a betegmunkások táppénze folyosítását, azzal a bölcs indokolással, hogy mert az egészséges munkások sztrájkolnak — a betegeknek sem jár táppénz.

A munkás egy életen át járulékot fizet és ha történetesen akkor talál beteg lenni, amikor munkástársai egy nagyobb darab kenyérért sztrájkolnak, akkor az ő szájából is kiveszik azt a száraz kenyeret is, amit a betegsegélyző ad, dacára annak, hogy szabály szerint huszonhat hétig kellene segínyt élvezzen.

A betegsegélyző-szabályzat bölcs megalkotói 26 heti betegsegélyre biztosították a munkást, ami ugy is kevés idő, de úgy látszik, ezt is sokallják a szászsebesi pénztárnál s azért szüntették be már jóelőre a segélyeket, mert türelmetlenek voltak a szabályszerű időt kívánni.

Vagy talán a munkaadónak akartak ezzel a ténnyel kedveskedni és arra számítottak, hogy ha egészséges munkásokat nem is, de legalább betegeket szállítanak sztrájkítörőknek. Persze csődött mondott a bölcs taktika, mert sem az egészséges, sem a beteg munkások nem állottak kötélnek.

Ugyanezt a betegsegélyzőt boldogítja nagy tudományával egy dr. Lederhinger nevű gyakorló orvos is, aki felebaráti szeretetétől áthatva 400 lejetet kér a betegsegélyző pénztár tagjaitól, ha egy járnai nem tudó beteghez hívják. Hogy honnan vegyen négyszáz leit egy sztrájkoló munkás, erre a felelettel adós maradt a nagyra hivatott bölcs orvos is.

Aranyosgyéresen is van egy dr. Feder nevű orvos, aki Dobra Ferenc munkásnak azt mondotta, hogy a betegsegélyzőnél nincs orvosság az ő betegségére, de ő csekély néhány ezer leiert gyógyítja.

Kiváncsiak vagyunk, hogy ez a bölcs orvos megtudná-e mondani, hogy miért tud ezrekért jobban gyógyítani, mert a mi szerény eszünk szerint, ez volna a betegsegélyző pénztárnál is a kötelessége. Az ilyen és ehhez hasonló esetek özöne bizonyítja azt, hogy semmi áldozat sem elég nagy, amit a betegsegélyző pénztár autonómiája visszakapásáért tennünk kell.

Közgyűlés Turdán

Augusztus hó 13 án turdai szaktársaink jól sikerült közgyűlést tartottak, hogy az időközben eltávozott vagy kimaradt vezetőségi tagok helyett újakat válasszanak.

A közgyűlést Téglás szaktárs tartalmas üdvözlésével nyitotta meg délután 5 órakor. Örömet fejezi ki, hogy oly szép számban jelentek meg a tagok, ami biztosíték arra, hogy törődnek a saját sorsukkal.

Egy kandidáló bizottság kiküldését javasolja, hogy ezáltal időt takarítsanak meg. A közgyűlés Téglás szaktárs javaslatát elfogadva, megválasztotta a kandidáló-bizottság tagjait.

Rusu szaktárs szövetségünk képviselőiben román és magyar nyelven ismerette bővebben a mai nehéz gazdasági helyzetet, rámutatva azon igazságra, hogy csakis erős szervezkedéssel lehet segíteni a munkásság évtizedes sérelmein.

Hagymási szaktárs a szervezkedéssel elért eredményeket ismertette és fokozottabb szervezeti munkálkodásra buzdította a tagokat.

Azután több felszólalás után ellenállási és titkári alapra hetenként és tagonként 2 leit szavazott meg a közgyűlés. Majd rátérve az érvényben lévő kollektív szerződésre, megállapította a közgyűlés, hogy a kollektív szerződést nem mondják fel, hanem annak érvényt fognak szerezni, mert még a mai napig sincs több a munkaadók által elfogadott pont teljesítve, amit a munkásság gyenge szervezkedésének tudnak be.

A kandidáló-bizottság meghallgatása után az új vezetőséget választotta meg a közgyűlés, melynek tagjai lettek: Elnök: Ország György, alelnökök: Nemes Miklós és Szabó János, titkár: Téglás András, jegyzők: Hagymási György és Bácsi Rezső, pénztárnokok: Széki József és Zengel Atadár, ellenőrök: Tóth Lajos és Bukor János, választmányi tagok: Ifj. Dávid József, Tóvisi Gábor és Szilágyi Lajos; póttagok: Doma István és Frici János. Az új vezetőség megválasztása után a lelkes hangulatban lévő közgyűlést Ország szaktárs elnök szervezkedésre buzdító szavaival zárta be.

Bocsánatkérés. Alulírott az elmúlt évben szaktársaim ellen súlyos hibát követtem el azáltal, hogy a clujai „Archimedes” mérleggyárban havifizetéses mesteri állást vállaltam 9 órai munkaidőre, mely hibámért súlyosan meg is bünhődtem, mert már 9 hónap óta, mint szervezeten munkás, munka nélkül vagyok. Hibámat belátva, ezúton kérek bocsánatot és egyben ígérem, hogy a jövőben tartózkodni fogok minden olyan cselekedettől, ami a szervezeti szabályokkal ellenkezik.

Szaktársi tisztelettel: *Boros Miklós*, kovács.

Egy darab Azsia. Pár héttel ezelőtt az aranyosgyéresi téglagyár egy Singilian nevű munkást vett fel előmunkásnak és — mert a gyárban szokásos hajcsárkodásra semmi hajlandóságot sem mutatott — három nap múlva munkásnak osztották be. A több helyen megfordult szervezeten munkás a gyárban hajcsárkodó „művezető” ellen több kérvényt írt a miniszteriumhoz és a sziguranciához adreszálvá, melyben a gyárban uralkodó ázsiai állapotokról igyekezett lerántani a leplet. Ugy gondolta, hogy ezáltal javítani fog sorsukon. A kérvényeket az összmunkássággal aláíratta, de már elküldeni nem volt ideje, mert a mester urnak besugta valaki az esetet, aki a sziguranciával letartóztatta a „lázító” Kapás Miklós bizalmiférfitel együtt. Lám-lám, mindjárt munkáslázító lesz az, aki ki meri tátani a száját a mesteri basáskodás ellen. Egyébként szövetségünk ügyeire eljárt ez ügyben, hogy a munkástársainkat kiszabadítva, azok kerüljenek helyükbe, akik már régen rászolgáltak erre viselkedésükkel. — Itt említjük meg, hogy szövetségünk ügyészenek gyors intervenciójára Kapás elvtársat szabadon bocsátották.

Bérmozgalom Gyéresen. A sodronyipar szervezett munkássága augusztus hó 1-én új kollektív szerződést kötött 10 százalékos fizetésjavítással és kéthavonkénti bérrévizióval. A nyolcórás munkaidő és a bizalmi-rendszer elismerése, valamint egy év után 6 napos fizetéses szabadság a kollektív szerződésben biztosítva lett. A túlórákat 25—50 és 100 százalékos többlettel díjazták. A pénzbüntetést a kollektív szerződés eltörölte. A tűznél dolgozó munkások évente 1200 lei ruhasegélyben részesülnek, míg a vitriollal dolgozók 2200 leit kapnak évente ruhapénz gyanánt. Bár a nagy drágaság által agyonkínzott munkásság helyzete a 10 százalékos fizetésemeléssel sem elégíti ki a legminimálisabb igényeket, remélni lehet, hogy a szép fejlődésnek indult szervezkedésük révén a legközelebbi kollektív szerződés kötése alkalmával szebb eredményt fog biztosítani erős szervezkedésük.

SZERKESZTŐI ÜZENET

Lupeni. Szervezetkerülő, szervezeten munkások véleménye a szakszervezeti életben nem jön figyelembe. Ezt tanulják meg egyszersmindenkorrá.

A szövetség központi irodája rövidített címe: „Fermetal” Cluj, Str. Memorandului 21. (Minden postai küldemény, levél vagy csomag, távirat, pénz, stb. ezen címmel küldendő.)

Felölös szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21
Gutenberg-könyvnyomda Cluj